

FELADÓ TÓTH ISTVÁN
 BUDAPEST
 LORÓDI U. 35.
 4 6 4 2

ARA 2.40 FORINT
 TÓTH ISTVÁN - GONDOLAT
 Tóth István Hallgatója
 SZEGED
 Egyetem u. 2.
 6 7 2 2

|||||

Kedves István!

Építész vagyok és negyven tökéletesen apolitikus életév után - barátaimmal és más "azonosan gondolkodóval" - beleütköztem a dunai vízlépcsőrendszer tervébe. Ez minket alaposan megrázott, de végül is nem sikerült megrengetni a Szigetközt és a Dunakanyart tönkretévő, ivóvizünket veszélyeztető, de szilárd alvásokon alapuló rémálmot.

Duna Kör néven szerepeltünk kiadványainkban, és az ellenzékieknek fenntartott hivatalos listákon, de a SZER is "megtisztelt" minket, mikor környezetvédelmi sétáinkat tiltakozó felvonulásként publikálta. Ma is hordjuk még a Duna Kör jelvényt, de reményünk nem maradt már a BÖS-Nagymaros kérdésben. Viszont megfogott minket környezetünk rengeteg gondja, s úgy gondoltuk, hogy a föld fölött működve is tehetünk valamit, vagy megpróbálhatunk valamit tenni természeti-, épített-, szellemi-, társadalmi környezetünkért. Ezért megkíséreltük az országos környezetvédelmi egyesületet.

Mind olyanok és nemcsak volt Duna Kör-ösök, akik a környezetvédelmet, mint olyat (és nem eszközt) nézik, de fontosnak tartják az alvó állampolgári közös gondolkodási formák felébresztését is. Országos egyesületet szerettünk volna létrehozni (esetleg egy környezetvédelmi népfrontot) a környezetvédelmi tájékoztató, tájékoztatás és érdekvédelem olyan szervezetét, amelyik területi és témabeli határok és tabuk nélkül igyekezett volna résztvenni környezetvédelmi szemléletünk erősítésében és általános gyakorlatunk lágyításában. Szerettük volna.

Időközben - fellebbezési jog nélkül - az OKTH elutasította az egyesület szervezését betiltó határozatára benyújtott fellebbezésünket. Ebben panasszal élhetünk még, amit elküldhetünk a Minisztertanácsnak, vagy a Legfőbb Ügyészségnek, mivel az elutasítás nem volt törvényes, de nem sok reménnyel tesszük ezt meg. Úgy tűnik "demokratikus centralizmusunk" még nem érett meg az ilyen jellegű országos egyesület létrehozatalára, sajnos nem látják be, hogy nekik is előnyösebb egy legális egyesület, mint néhány tucat környezetféltő, izgága állampolgár. Az indoklás egyébként feltehetőleg az volt, hogy az

egyesület tervezett célja és "működése nem áll összhangban a Magyar Népköztársaság állami, társadalmi és gazdasági rendjével" - mivel a felügyeleti szerv ezt megvizsgálva jutott arra az állásfoglalásra, hogy a nyilvántartás előfeltételeinek tervezett egyesületünk nem felel meg.

Természetesen örülünk és hozzájárulunk ahhoz, hogy a "Gondolat-jel"-ben közlétegyétek az egyesület rövid történetét.

Ami fontos: Sok levelet kaptunk, sok a szimpatizáns, sokan ajánlanak segítséget, csatlakozást, együttérzést és cselekvést. Pestről és vidékről is. Már a megalakuláskor néhány száz taggal kezdhettük volna az egyesület munkáját, s hogy fáj elveszteni ezeket az embereket, energiákat, akik közül sokan csak arra vártak, hogy valami hasonló alakzatban tudjanak tenni valamit saját, akár egészen szűk környezetünkért. De hát sok kis környezet az maga az ország!

Tamás

M E G H I V Ó

A DUNA Környezetvédelmi Országos Egyesület alakuló közgyűlését 1987. június 5.-én pénteken, a környezetvédelmi világnapon tartjuk. A találkozó helye: kezdete:

Megjelenésére feltétlenül számítunk

A szervezők

Budapest 1987. május 26.

E L Ő Z M E N Y E K

1987 februárjában 13 kezdeményező levelet intézett dr. Ábrahám Kálmánhoz, az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal elnökéhez. Részlet a levélből: "Tisztelt Államtitkár Ur!

A környezet védelme Magyarországon állampolgári jog és egyben kötelesség is. Az utóbbi években a társadalom környezetvédelmi aktivitása sokféle úton kereste a kibontakozást. Ma már bőséges, pozitív és negatív tapasztalat áll rendelkezésre a nem felülről szervezett társadalmi részvételtől a környezetvédelemben. A jelenlegi körülmények között a környezetvédelmi társadalmi aktivitás számára számos okból az egyesületi forma látszik célszerűnek... Mielőtt egy általános környezetvédelmi egyesület szervezését az OKTH-nak, mint jövőbeni állami felügyeleti szervnek bejelentenénk, kérjük Államtitkár Urat, hogy adjon lehetőséget kölcsönös tájékozódásra a megszervezendő egyesület céljáról, működési köréről, illetve politikai környezetéről."

Herczeg Mária szociológus □ Dózsa Tamás iparművész □ Dragon Pál lakatos □ Langnár Ferenc közgazdász □ dr. Lenkovich Barnabás jogász □ Magyar Adám építész □ dr. Sólyom László jogász □ Somogyi Győző festő □ Szekeres László környezetvédelmi fotós □ Péterffy Agoston mérnök □ Tóth Tamás építész □ Vargha János biológus □ Vit László mérnök □

A néhány hét múlva lefolytatott beszélgetésen azonban az államtitkár azzal hárította el a kezdeményezést, hogy az országos kiterjedésű egyesület helyett megyei léptékű ajánlott amelynek nem a Hivatal lenne a felügyeleti szerve, hisz az OKTH egyébként is csak más ágazati főhatóságokkal együtt illetékes a környezetvédelmi tevékenység ellátására.

Ennek ellenére az egyesület létrehozására vonatkozó szándékunkat 1987. április 15.-én bejelentettük az OKTH-nak és megkezdtük a szervező munkát. Részlet a levélből:

"Az 1981. évi 29. tvr. 2.§-nak eleget téve bejelentjük, hogy megkezdjük a szervező munkát egy országos környezet és természetvédelmi egyesület létrehozására. A leendő egyesület egyrészt a környezetvédelemben érdekelt szakembereknek adna fórumot és a természet- illetve környezetvédelem interdiszciplináris megközelítéséhez keretet. Másrészt információkat gyűjtene és közölné a környezet állapotáról, az aktuális tennivalókról, és a társadalom környezetvédelmi aktivitásához szakmai segítségét, valamint szervezeti kereteket biztosítana. Az egyesület konkrét tevékenységi köre, működési formái, a résztvevők köre a szervező munka során fog kialakulni, a szervezési szakasz feladata éppen ezek tisztázása.

Az egyesületszervezés megkezdését az OKTH Elnökének jelentjük be, mivel az általános környezet- és természetvédelmi célú egyesület felügyeletére ő illetékes. Mára a környezetvédelem

más ágazati főhatóságoknak is feladata, a természetvédelemről szóló 1982. évi 4. tvr. 22.§-a kifejezetten kimondja, hogy a természetvédelmi tevékenység központi irányítása, összehangolása és ellenőrzése az OKTH elnökének feladata, "aki e tevékenység ellátásában támaszkodik a társadalom részvételére"... Az egyesület felügyeletét az OKTH elnöke mint az egyesület fő tevékenysége szerint illetékes országos hatáskörű szerv vezetője a többi érdekelt főhatósággal egyetértésben is gyakorolhatja /1981. évi 29. tvr. 5. §/."

Több mint négyszáz meghívást küldtünk szét nyílt levelezőlapon a szervezőknek, amelyeken "tisztellel tudattuk, hogy megkezdjük ezt országos természet és környezetvédelmi egyesület szervezését és megkezdjük megalakítását. Mára a természetvédelemről szóló törvényerejű rendelet a természetvédelmi tevékenységet központi irányítás alá rendeli, megváltoztató, hogy a rendelet szellemével összhangban a természetvédelemre jogosultak az autonóm társadalmi csoportok is, mintahogy az emberhez méltó környezethez való jog is a társadalom minden tagját illeti."

Az első szervező ülés a Belvárosi Művelődési Házban volt május 7.-én. Kindler József docens bevezetője után a mintegy 150 résztvevő a környezet és természetvédelem általános kérdéseiről vitázott illetve a kezdeményezés konkrét feladataival ismerkedett. A második szervező ülés a Rajk László Szakkolégiumban május 12.-én zajlott le kb. kétszáz jelenlétével. Dr. Tóth János biológus meggyőzője után szervezeti kérdésekről, az alapszabálytervezetről folyt nyílt vita.

Másnap megkaptuk az OKTH válaszlevelét: "Kérem, hogy létrehozni tervezett környezet- és természetvédelmi egyesületük tevékenységi körét és működési feltételeit a beadványban foglaltaknál részletesebben meghatározni szíveskedjék. A kért információk hiányában ugyanis nem lehet megállapítani, hogy egyesületük előreláthatóan megfelel-e a nyilvántartásba vétel feltételeinek, ezért a Hivatal elnöke érdemben nem foglalhat állást a szervezésre irányuló bejelentéssel kapcsolatban. Kérem, hogy bejelentésük megfelelő kiegészítéséig, illetve annak elbírálásig szervezési tevékenységet ne folytassanak."

Budapest, 1987. május 12.

Dr. Romhányi Endre
főoszt. vez.
Igazgatási és Jogi Főoszt.

Válaszlevelünk teljes szövege:

"Tisztelt Főosztályvezető Ur!
1987. május 12.-én kelt levelére válaszolva közöljük, hogy az egyesület szervezési szakasza lezárult. Beadványunkban a tervezett egyesület célját és működési körét a magyar egyesületi joggyakorlatban szokásos mértékben és pontossággal meghatároztuk. Hivatkozott levele az egyesület szervezési felfüggesztésére felhívó határozatnak nem minősül, mert kifejezetten hivatkozik a felfüggesztés törvényi feltételeinek meg nem állapított voltára.

Alakuló közgyűlésünket 1987. június 5.-ére, a környezetvédelmi világnapra tűztük ki. A közgyűlés pontos helyét és idejét néhány napon belül megküldendő meghívó levelünkben közöljük Önökkel. Az egyesület céljára és működésére vonatkozó konkrét kérdései a közgyűlésen tisztázhatók lesznek."

Budapest 1987. május 20.-án

Üdvözlettel:
Tóth Tamás
1012 Logodí utca 35.

A F O L Y T A T Á S

ORSZÁGOS KÖRNYEZET-
ÉS TERMÉSZETVÉDELMI HIVATAL
Budapest, V. Arany János u. 25.
Telefon: 227-7339
Levelezési cím: 1363 - P. 730
Igazgatási és Jogi Főosztály
2681/1987.

Tóth Tamás /1012 Budapest, Logodi u. 35./
dr. Sölyom László /Budapest, XII. Svájci ut. 13./
Somogyi Győző /1055 Budapest, Széchenyi rakp. 7./
Vargha János /2097 Pilisborosjenő, József Attila u. 4./
Székely László /1134 Budapest, Apály u. 2/c./
Vitéz László /1071 Budapest, Damjanich u. 51./
Magyar Ádám /1126 Budapest, Kakukk ut. 16./
Péterfy Ágoston /Budapest, Bécsi ut. 8. - 1023./
Herczog Mária /1016 Budapest, Logodi u. 6./
Dragon Pál /Szentendre, Eper u. 10./
Langmár Ferenc /1023 Budapest, Árpád fej. u. 46./
Bózsza Tamás /1054 Budapest, Bajcsy Zs. ut. 36-38./
dr. Lenkóvics Barnabás /Budapest, II. Endrődi u. 24./

Alattíráskorok Környezet- és természetvédelmi egyesület
létrehozására irányuló beadványa alapján meghoztam a
következő

h a t á r o z a t o t.

Felhívom, hogy az egyesület létrehozására irányuló szervező munkát a határozat kihirdetésevel egyidejűleg megkezdjék.

Ennek megfelelően az alakuló közgyűlés nem tartható meg.

A határozat ellen a kihirdetéstől számított 15 napon belül az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal elnökének címzett fellebbezéssel lehet élni. A fellebbezésnek nincs halasztó hatálya.

I n d o k l á s

A rendelkező részben felsorolt állampolgárok 1987. május 5-én az 1981. évi 29. számú tvr. 2.5-ára hivatkozással bejelentették, hogy új országos környezet- és természetvédelmi egyesület szervezését kezdték meg.

A bejelentést megvizsgáltam és megállapítottam, hogy a kérelem a rendelkezésre álló adatok szerint nem felel meg az egyesületi nyilvántartásba vétel feltételeinek. Mivel az alakuló közgyűlés megtartása az egyesület létrehozására irányuló szervezésnek minősül, a tervezet közgyűlés nem tartható meg.

Értett az 1981. évi 29. számú tvr. 2.5. /3/ bekezdése alapján a rendelkező részben foglaltak szerint határoztam.

Budapest, 1987. május 20.

/dr. Komhényi Endre/
Főosztályvezető

Válaszlevelünk dr. Ábrahám Kálmán államtitkár az OKTH elnöke részére
ellen Az Igazgatási és Jogi Főosztály 2681/1987 sz. határozata
f e l l e b b e z é s s e l élünk.

A hivatkozott határozat arra hív fel, hogy az országos környezet- és természetvédelmi egyesület szervezését / amelynek megkezdését 1987. április 15.-én bejelentettük / szüntessük meg.

A határozat megalapozatlan, mert indoklásában kizárólag az 1981. évi 29. számú tvr. 2. § /3/ bekezdésének általános szabályát ismétli meg, anélkül azonban, hogy konkrétan megmondaná, a szervezés alatt álló egyesület a nyilvántartásba vétel mely feltételeinek és mely okok miatt nem felel meg. Emiatt a határozat törvényesítő; az államigazgatási eljárásról szóló 1981. évi I. tv. 43. § /1/ bekezdés c/ pontja előírja ugyanis, hogy a határozat indoklásának tartalmaznia kell " a megállapított tényállást és az annak alapjául elfogadott bizonyítékokat; az ügyről által felajánlott, de mellőzött bizonyítást és a mellőzés indokait". Mi felajánlottuk, hogy a Hivatal konkrét aggályait alakuló közgyűlésünkön tisztázza, ajánlatunkat azonban figyelmen kívül hagyta.

A fentiek miatt kérjük a határozat visszavonását illetve hatályon kívül helyezését.

Budapest, 1987. június 2.

A szervezők

Tisztelt Olvasó!

E levelezésünket és a Duna Kör OKTH-val folytatott párbeszédét a példa szándékával adjuk közre.

Megindult a törekvés, egy alulról jövő akarat, közösség alakítása. Ennek a szándéknak keretei, lehetőségei úgy társadalmi mint állami szinten adóttak, mégis valahol, valami "láthatatlan erő" megfojtotta. Reméljük a most meginduló reformfolyamat nemcsak szabályokban, elméletileg, de a gyakorlatban is enged megszületni egy ilyen egészséges kezdeményezést és a jószándékú alternatív vélemények is szabad teret kapnak a nyilvánosság előtt.

Ebbéli óhajunk kifejezéseként adjuk most közre a következő - részben már ismert - névsort.

A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG ORSZÁGGYŰLÉSÉHEZ ÉS KORMÁNYÁHOZ

A csehszlovák és a magyar kormány 1984-ben ismét elkötelezte magát a Bös-(Gabcikovo-) Nagymarosi Vízlépcsőrendszer építésének folytatása mellett. A vízlépcsőrendszer súlyosan károsítaná az érintett országok ivóvíz-ellátását, mező- és erdőgazdaságát, településhálózatát. Jóvátehetetlen károkat okozna a Csallóköz, a Szigetköz és a Dunakanyar táj-, természeti környezetében. A károk aránytalanul meghaladnák a villamosenergiatermelésből és a hajóút javításából a tervezett módon, a Duna felduzzasztásával és oldalcsatornába-terelésével elérhető előnyöket.

Ebből a meggondolásból kiindulva létfontosságúnak tartjuk:

1. a vízlépcsőrendszer építkezéseinek leállítását, akár az államközi szerződés felmondása árán is;
2. olyan tervek kidolgozását a közös Duna-szakasz szabályozására, amelyek figyelembe veszik a folyam ökológiai, társadalmi és gazdasági szerepét, mindenekeelőtt a két ország lakosságának ivóvíz-ellátását.

Meggyőződésünk, hogy csak ez szolgálhatja a Duna mentén élő népek közös érdekeit.

A felhívás eddigi aláírói között vannak:

Balczó András öttusázó
Balogh János ökológus
Barcsay Jenő festőművész
Bauer Tamás közgazdász
Benda Kálmán történész
Bereményi Géza író
Berkovits György szociográfus
Bessenyei Ferenc színművész
Biró Endre biokémikus
Borsos Miklós szobrász
Bródy András közgazdász
Czakó Gábor író
Csoóri Sándor író
Csurka István író
Donáth Ferenc agrártörténész
Faragó Laura énekművész
Farsang Árpád zenepedagógus
Fekete Gyula író
Ferencz Csaba villamosmérnök
Frenkl Róbert orvos
Gobbi Hilda színművész
Gombos Katalin színművész
Granasztói Pál építész, író
Jancsó Adrienne előadóművész

Jankovics Marcell filmrendező
Juhász Pál közgazdász
Kósa Ferenc filmrendező
Kocsis Zoltán zongoraművész
Kodolányi Gyula író
Kő Pál szobrász
Major Máté építész, akadémikus
Mészöly Miklós író
Orosz János festőművész
Perjés Géza történész
Pethő Bertalan pszichiáter
Ráday Mihály MTV főmunkatárs
Sára Sándor filmrendező
Schmall Károly festőművész
Sinkovits Imre filmművész
Somogyi Győző grafikus
Somogyi József szobrász
Szabados György zeneművész
Szántó Piroska festőművész
Szervátius Tibor szobrász
Szűcs Jenő történész
Tóth János biológus
Vargha János biológus, újságíró
Vargyas Lajos népzene kutató
Vas István író

Az eddigi aláírók közül sokan kérték egy ilyen pont beiktatását:
Hozzák nyilvánosságra és bocsássák vitára a Dunával kapcsolatos
fejlesztési elképzeléseket.